

NVE
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Høringsuttalelse til nasjonal ramme for vindkraft på land

Norsk Ornitologisk Forening, Hemne lokallag (heretter NOFHLL) ble stiftet 16.02.1997. Laget har medlemmer fra Hemne, Aure og Snillfjord. Fra og med 1. januar 2020 slås Hemne og Halså kommuner samt deler av Snillfjord kommune sammen til nye Heim kommune. NOFHLL har også, siden 2001, tatt på seg observatøransvar for Mellandsvågen på Skardsøya i Aure kommune og verneområder i Hemne kommune.

I forslag til nasjonal ramme for Vindkraft på land foreslås grenseområdene mellom Trøndelag og Møre som et av de 13 mest egnede områdene for utbygging av vindindustri i Norge. Hele NOFHLLs distrikt ligger innenfor dette planområdet, og det dekker godt over halvparten av dette området som foreslås som egnede utbyggingsområder av NVE.

NOFHLL krever, og forventer, at hele dette foreslåtte området (Grenseområdene mellom Trøndelag og Møre) tas ut av rammeplana for vindkraft på land når den endelige versjonen utarbeides.

NOFHLL er skeptiske til den stadig økende belastningen og fragmenteringen av villmarksområder som de mange vindkraftverkene medfører. På grunn av stadig nedbygging av villmarksarealer i regionen er det nå viktigere enn noen gang å ta vare på de siste urørte områdene.

Å bygge vindkraftverk midt i de viktigste trekkutene for fugl vil bli katastrofalt for bestanden til mange arter. Ikke bare regionalt, men også nasjonalt og internasjonalt.

I vår region finnes i dag to vindkraftverk som er i drift, ett på Smøla og ett på Hitra. I tillegg bygges det nå vindkraftverk på flere steder i regionen. På Frøya og på Geitfjellet i Snillfjord er utbygginger allerede godt i gang. På Hitra er en større utvidelse av eksisterende vindkraftverk snart fullført. På Remmafjellet i Snillfjord er det tildelt konsesjon for vindkraftverk, mens det ligger søknader inne hos NVE om vindkraftutbygginger på Svarthammeren i Snillfjord og Skardsøya i Aure. I forbindelse med flere av disse utbyggingene bygges det også mange titalls kilometer med store høyspentlinjer.

Regionen vår har allerede fått en stor belastning av naturinngrep, som utvilsomt går utover naturmangfoldet, og da spesielt fugler som er den artsgruppa som ofte blir hardest rammet av store tiltak i urørt natur. Vindturbiner i disse områdene vil i veldig stor grad virke negativt inn på både lokale og nasjonale fuglebestander. Særlig med tanke på at det i grenseområdene mellom Trøndelag og Møre går veldig viktige fugletrekk. Både kollisjoner med vindturbiner og ødeleggelse av arters leveområder vil være med på å utrydde lokale bestander, kanskje også nasjonale bestander. Vi vet en del om trekkutene til fugl, men vi vet langt fra nok. Det må grundige undersøkelser til for å kartlegge fuglers bruk av arealene.

NOFHLL mener at vi ikke har noen steder her hvor det kan egne seg å bygge vindkraftverk. Dette bekreftes i høyeste grad av Naturmangfoldlovens §§ 1, 4, 5 (*Formål og forvaltningsmål*), §9 (*føre-var-prinsippet*) og § 49 (*Utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde*)

Dokumentet har 2 vedlegg:

Vedlegg 1. Arter av nasjonal forvaltningsinteresse.

Vedlegg 2. Utdrag fra Naturmangfoldloven, relevant for denne uttalelsen.

STORE OG SKADELIGE NATURINNGREP

I 2019 ble det fullført en ny 420 kV høyspentlinje, med opptil 44m høye stålmaster, gjennom urørt skogs- og fjellterreng tvers gjennom hele Hemne kommune fra Snillfjord til Surnadal. Linja er så ny at vi enda ikke har sett resultatene av hvordan dette vil slå ut for fuglebestandene i Hemne. Men at høyspentlinja vil virke negativt på lokale fuglebestander er hevet over enhver tvil. Det finnes etterhvert utallige undersøkelser som understreker at høyspentlinjer er et alvorlig problem for flere arter. Spesielt hønsefugl, ender, svaner og traner kan ha vanskeligheter med å oppfatte ledningene og å gjøre unnamanøvere. Dette resulterer ofte i at fuglene kolliderer med ledningene og dør, eller får store skader med dødelig utfall.

I nabokommunen Hitra settes det nå opp enda flere vindturbiner nær det eksisterende vindkraftverket, og på Geitfjellet i Snillfjord skal det de neste par årene settes opp et førtitalls nye vindturbiner i helt inngrepsfri natur.

Ved Skardsøya i Aure kommune er det nylig levert konsesjonssøknad for et nytt vindkraftverk midt i fuglenes viktigste trekkrute og like ved en av de viktigste raste- og overvintringsplassene i vårt område; Naturreservatene og fuglefredningsområdet ved Mellandsvågen. Inngrepene i regionen er allerede store og omfattende og går hardt utover fuglelivet.

Etter hvert har det kommet mange rapporter som understreker at vindturbiner er veldig negativt for artsmangfoldet, og da spesielt fuglelivet. Den store utfordringa er i den forbindelse at fugler kolliderer med vindturbinene. På Smøla ble det funnet at arter som havørn, lirype, heilo og enkeltbekkasin er veldig utsatte for kollisjoner med vindturbiner (Bevanger m. fl., 2010). De fleste av de mest berørte artsgruppene er de som allerede er fåtallige og gjerne i bestandsmessig tilbakegang. Og det er ikke bare rotorbladene som er farlige. Både på Smøla og på Storrøn i Sverige er det funnet at liryas største risikofaktor er at de kolliderer med selve tårnet.

En rapport fra Sverige (Falkdalen m.fl., 2013), der utbyggingsområdet ble grundig undersøkt både før og etter utbygging av vindkraftverk viser at alle registrerte arter av rovfugl, vadefugler, lomer og andefugler gikk kraftig tilbake i antall, eller forsvant helt etter at området ble bygget ut.

I 2006 startet registrering av døde fugler som følge av vindturbinene på Smøla. Det har i løpet av disse årene blitt funnet ca. 100 døde og dødelig skadede havørn innenfor vindkraftverkets arealer. Det blir i gjennomsnitt 7-8 havørn årlig, bare på denne ene lokaliteten. 50% av Europas havørnbestand finnes i Norge, og det er beregnet at det hekker mellom 3300 og 4000 par her. Vindkraftverket på Smøla har altså alene tatt livet av mellom 2,5 og 3% av den norske havørnbestanden pr. dags dato.

Stadige frafall av territoriehevdende havørn i nærområdene til vindkraftverk i passende områder medfører at det til enhver tid vil være «ledige» havørnterritorier, slik at det hele tiden trekker nye ørner inn i området ettersom det ikke er okkupert fra før. Dette kan forklare fenomenet med at det stadig kolliderer ørn på Smøla og andre steder det står vindturbiner. Jo flere vindkraftverk vi får, jo flere havørner vil trekke inn i områdene, nærmest på selvmordstokt. Ettersom antallet vindkraftverk økes vil dette belaste den nasjonale bestanden stadig hardere.

VIKTIGE NATUROMRÅDER

I NOFHLs nedslagsfelt finnes det mange viktige funksjonsområder for fugl. Noen av disse er innlemmet i ulike naturreservater. Her kan nevnes Soløya fuglefredningsområde, naturreservatene Røstøya, Vinnstormyra, Gjeladalen, Grønkjølen og ikke minst Mellandsvågen naturreservat med tilhørende fuglefredningsområde som alene er på totalt 13,5 km². I 1996 ble Mellandsvågen utpekt som Ramsarområde. Mellandsvågen er ett av 63 særlig viktige våtmarksområder i Norge som er vernet i henhold til Ramsar-konvensjonen, på grunn av deres særlig viktige funksjon for fugler regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

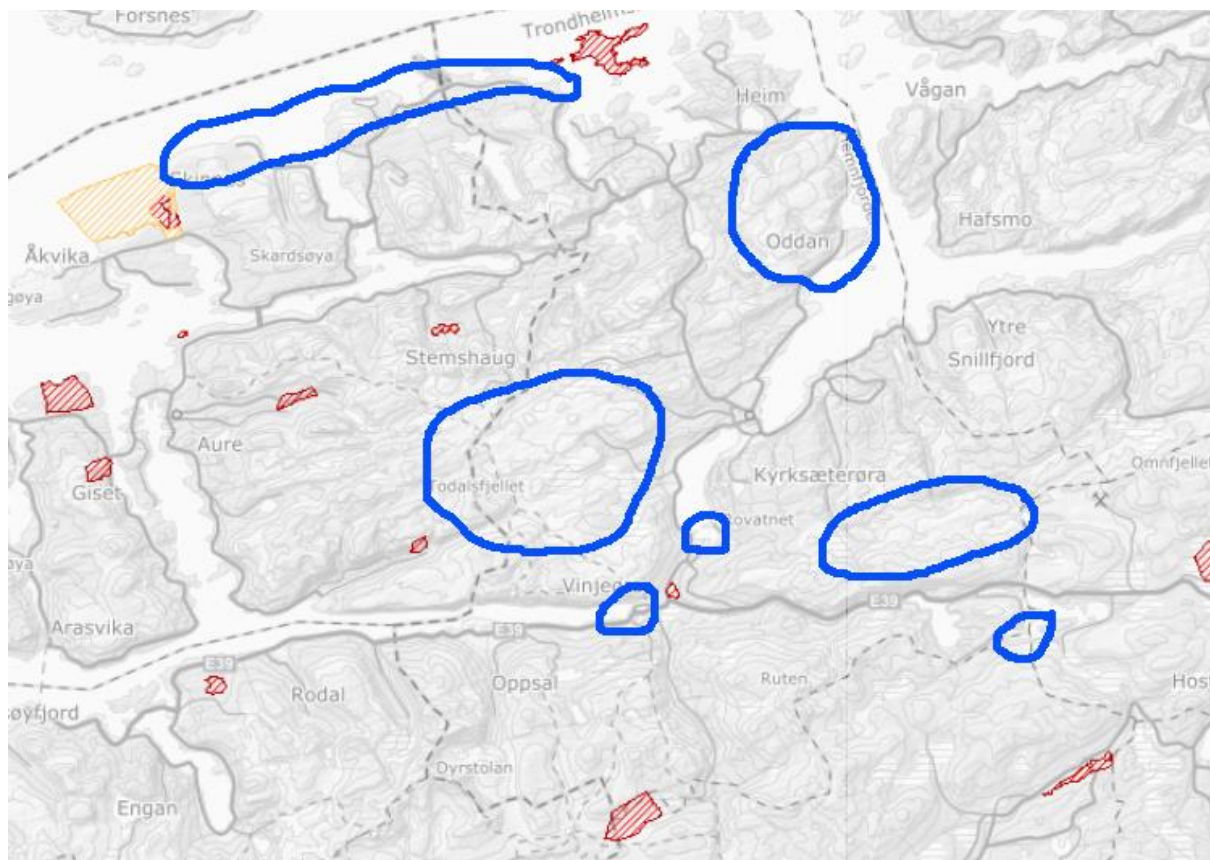
Alle disse er viktige områder for veldig mange fugler, også for mange arter av nasjonal forvaltningsinteresse som finnes i disse områdene. I nærheten av slike områder bør man unngå å etablere vindkraftverk eller andre inngripende tiltak av hensynet til natur og fauna, med henvisning til Naturmangfoldlovens §49:

NML § 49. (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde)

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår.

NOFHLLs nedslagsfelt huser også flere viktige funksjonsområder for fugl som ikke er vernet, men som innehar til dels store verneverdier. Eksempler på slike områder er:

- Gåsøran og Libukta i sørenden av Rovatnet
- Strandområdene ved Taftøyan
- Strandområdene og Fjelnadeltaet innerst i Vinjefjorden
- Fjellområdet øst for Kyrksæterøra som lokalt går under betegnelsen Strengen
- Fjellområdene i grensetraktene mellom Aure og Hemne
- Gruntvansområdene ved Søvatnet
- Heimsfjellet med tilhørende områder ned til sjøen

Skraverte felter er etablerte verneområder. Blå felter markerer områder med store verneverdier. Alle de markerte områdene befinner seg innenfor «grenseområdet mellom Trøndelag og Møre»

Et stort antall fugl oppsøker disse lokalitetene til enhver tid. Vindkraftverk i nærområdet vil komme til å ta livet av et stort antall fugler som bruker disse områdene som hekkested og /eller rasteplass under vår- og høsttrekket.

Vegbygging, oppsetting av vindturbiner, grøfting, drenering og andre endringer i fuglenes leveområder vil komme til å gjøre områdene ubeboelige for enkelte fuglearter som dermed blir fordrevet av slike tiltak. Dette vil virke negativt på både lokale, regionale og nasjonale bestander for en del arter. Samtlige av disse lokalitetene vil miste mye av sin verdi hvis det bygges vindkraftverk i nærområdene. Både som følge av direkte inngrep, og som følge av reduserte bestander på grunn av kollisjoner med vindturbiner og tilhørende kraftlinjer.

STORE AREALER

For mange fuglearter, for eksempel hubro (VU), jaktfalk (NT), storlom, kongeørn og havørn er det helt avgjørende med tilgang til store sammenhengende, inngrepsfrie arealer for å kunne opprettholde levedyktige bestander i framtida. I Hemne er vi så heldige å ha flere større inngrepsfrie naturområder som gir fugl og annen fauna slike friområder med mulighet til å overleve. I Hemne har vi minst 3 av de 10 aller største inngrepsfrie områdene som er igjen på kysten mellom Stad og Namsos:

- Fjell-, skog- og strandområder vest for Kyrksæterøra som strekker seg mot Aure
- Fjell- og skogsområder sør-øst for Kyrksæterøra som strekker seg mot Orkland. (Ny kommune fra 01.01.2020)
- Fjell- og skogsområder sør-øst for Vinjeøra som strekker seg mot Rindal og Orkland (Ny kommune fra 01.01.2020)

Flere av de andre største resterende urørte områdene er nå under press og nedbygging som følge av vindkraftprosjekter, i første rekke på Fosenhalvøya. Fortsetter vi å bygge ut vindkraft og andre prosjekter i urørt fjellnatur, blir det snart ikke igjen noen steder der arealkrevende arter kan klare å opprettholde bærekraftige bestander.

På grunn av denne stadige nedbygginga av villmarksarealer i regionen, og Norge ellers, er det nå viktigere enn noen gang å ta vare på de siste urørte områdene. Nedbygging av natur og tap av artsmangfold er ifølge FNs klimarapport, «Global Warming of 1.5°C», den viktigste grunnen til den raske klimaendringen som foregår nå. Rapporten finnes her: <https://www.ipcc.ch/sr15/>.

FUGLELIV I HEMNE

Ifølge forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land er det fjellområdene som anses som egnet til vindkraftutbygging i vårt distrikt. Fjellområdene i NOFHLLs distrikt er veldig varierte, med værbitte snaufjell, frodige heier, rike myrområder, store og små vann og andre våtmarksområder spredt utover i landskapet. Denne spesielle mosaikken av naturtyper gjør disse fjellområdene veldig attraktive for mange vanlige og uvanlige fuglearter. Mange av disse artene ligger under definisjonen for arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Noen av artene er i tilbakegang og/eller under kraftig press fra naturnedbygging i andre deler av regionen. Derfor er det av stor viktighet å kunne ivareta Hemnes store urørte naturverdier, slik at arter under press i framtida kan finne noen egnede steder for artenes overlevelse.

Hubro (VU) er en art som for tiden er i kraftig tilbakegang, hovedsakelig på grunn av menneskelige inngrep som nedbygging av natur. Her i Hemne finnes flere kjente tradisjonelle hekkeplasser i urørt natur som arten kan finne tilbake til hvis den ivaretas. Hubroen er en art som er vanskelig å kartlegge på grunn av den gjerne holder seg anonym i hekketiden, men den observeres fra tid til annen i vårt distrikt.

Hubroens hekkebestand er usikker og ikke tilstrekkelig kartlagt. Vi kjenner til flere revir, hvor de fleste

ligger langs kysten eller langs fjordene. Vi vet dessuten, gjennom observasjoner og sportegn, at den bruker fjellområdene til jakt. Hubroen bruker i så måte store områder, fra fjæra til snaufjellet. Hubroen er en av de aller mest utsatte artene når det gjelder elektrokusjon langs kraftlinjene, da den benytter mastene til jaktposter. Dette er den viktigste trusselfaktoren for arten både i Norge og Europa forøvrig (Handlingsplan for hubro, DN rapport 2009-1).

Kongeørn er en art forvaltninga bruker store ressurser på å ivareta, og vi kjenner til flere revirer i vårt distrikt. Disse er jevnlig i bruk og fungerer som gode og stabile oppvekstplasser for ungfugl. Vi kjenner også til noen reviområder som for tiden ikke er i bruk, så her er det plass til flere kongeørner. Ansvarsarten **havørn** er det mye av i området, med mange kjente hekkeplasser. Havørna er en veldig vanlig art å treffe på ute ved sjøen, men den er også veldig vanlig å se overalt oppe på fjellet.

Fjellfuglene **fjellvåk**, **jaktfalk (NT)** og **vandrefalk** er arter som gjerne hekker og jakter i fjellet, og som har mange tradisjonelle hekkeplasser i vårt distrikt. De lave smågnagerbestandene de siste årene har gjort at det har vært mindre av disse artene enn normalt. Historisk sett vet vi imidlertid at disse kommer tilbake når det blir gode smågnagerår i distriktet igjen.

Tårnfalk og **dvergfalk** har i vårt distrikt en stabil bestand, og er begge arter som årvisst hekker i og nær fjellet. Begge disse artene er avhengige av åpne områder for å jakte.

Storlom og **smålom** er også vanlige hekkefugler i fjellområdene her omkring. Disse er relativt dårlige flygere og er utsatt for kollisjoner med både vindturbiner og kraftlinjer.

Andefugler er ifølge undersøkelser spesielt utsatte for kollisjoner med vindturbiner og kraftlinjer. De siste årene har både **sangsvane** og **knoppsvane** etablert seg i Hemne. Ender som **stokkand**, **toppand**, **krikkand** og **kvinand** hekker vanligvis i fjellområdene våre og fungerer som viktig matressurser for all slags rovvilt som holder til her.

Småspove var i likhet med mange andre vadere som **vipe (EN)**, **grønnstilk**, **rødstilk**, **enkeltbekkasin**, **gluttsnipe** og **heilo** ganske vanlige arter i de fleste våtmarksområdene i Hemnefjella. Som mange andre steder har bestandene gått tilbake. Ingen kan gi sikre svar på hva grunnen til tilbakegangen er, men det antydes at en medvirkende årsak er kollisjoner med menneskelige konstruksjoner som tårn, telemaster og vindturbiner, samt endrede og fragmenterte leveområder i forbindelse med veibygging, grøfting av myrer etc.

Både **lirype (NT)** og **fjellrype (NT)** er, sammen med smågnagere, spesielt viktig som byttedyr for de fleste av rovfuglene som trives i fjellterreng. De er også veldig utsatte for kollisjon med vindturbiner (Bevanger m. fl., 2010). I vårt distrikt finnes mange veldig gode habitater for ryper. Vindturbiner plassert i disse habitatene vil komme til å desimere rypebestandene i området. Dette vil igjen påvirke alle artene som er avhengige av rype i sitt funksjonsområde for å kunne overleve.

FUGLETREKK

Hemne er spesielt plassert og utformet når det kommer til fugletrekk. At store mengder fugl trekker langs kysten vår og høst er godt kjent. Særlig mye fugl kommer trekkende langs den nordlige kanten av Hemne. Fuglene følger ikke en smal trasé over Trondheimsleia, men kommer i bred front over både Hitra og Hemne. Gjentakende observasjoner viser at de som kommer trekkende over heiene ikke nødvendigvis holder veldig stor høyde. Ofte kan nok dette skyldes at fuglene stopper og raster mange steder langs denne trekkruta, siden det her finnes mange store fine gruntvannsområder ute ved sjøen, men også lenger inn ved noen av de største vannene. Eventuelle vindturbiner plassert oppe på fjellene i Hemne vil ikke bare ødelegge for de som bruker fjellet som rekreasjonsområde. Vindturbinene vil også komme til å ta livet av veldig mye fugl som trekker forbi, men som ikke evner å se rotorblader med en

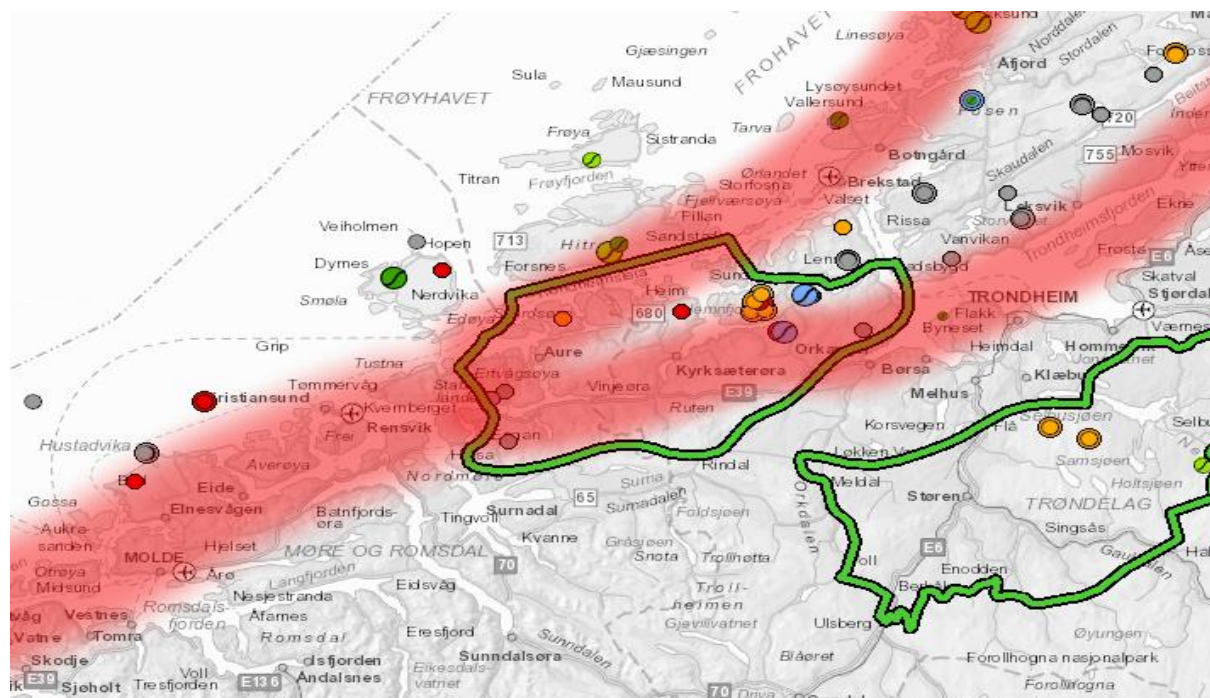
hastighet på over 300 km/t. Ingen fugler er utviklet for å oppdage eller unngå slike farer. Dette ser vi blant annet skjer med havørn på Smøla, hvor det er observert ørn som gradvis nærmer seg vindturbinene, helt til de blir truffet. Mange fuglearter tar vind og luftstrømmer til hjelp når de skal fly, og hver gang de skiftende oppstrømmene krysser gjennom rotorbladene er kollisjonsfaren ekstra stor. En annen spesiell detalj med fugletrekket i Hemne er at sør for oss har vi mange høye fjell og fjellrekker, mens nord for oss flater landskapet mer ut helt opp til Trondheimsfjorden. Dette er med på å forklare hvorfor så mange trekkfugler velger akkurat denne ruten tvers gjennom vårt distrikt.

Trondheimsfjorden er en spesielt viktig region for trekkende fugler. Langs fjordsystemet finnes et stort antall egnede rasteplasser for fugler som stanser her for å spise seg opp før videre ferd, både på vei nordover om våren og på vei sørover om høsten.

Akkurat i vårt område deler trekket seg om våren. En stor andel følger kysten videre oppover, mens en stor andel tar «snarveien» og flyr i bred front rett over oss her i Hemne og nordover til Trondheimsfjordens rasteplasser. Den naturlige ledelinja blir da ofte, grovt sett, langs Vinjefjorden, hvor fugler også stanser underveis i trekket, over Sjøvasskjølen der fjellet er lavest og videre til Orkdal ved Trondheimsfjorden. Dette betyr at uansett hvor man befinner seg i Hemne og omland så kan det her komme trekkende veldig mye fugl.

Om høsten går trekket naturlig nok motsatt vei og da følges gjerne de samme gamle trekkruer sørover. De to ovennevnte trekkrutene kommer da sammen her i området og samler sammen veldig mye fugl.

I og med at trekkrutene følger terrenget på denne måten vil ikke vindturbiner i fjellområdene her kun påvirke fugler som oppholder seg i nærområdet. Også et stort antall arter som trekker mellom overvintringsområder i sør og hekkeområder lenger nord i Norge og på Svalbard, samt Nord-Sverige, Finland, Russland og Grønland vil påvirkes av hindringer i trekkkorridoren.

I stor grad følger trekkfuglene de markerte trekkrutene. Her er også planlagte og utbygde vindkraftverk inntegnet, samt forslag til områdegrensener fra rammeplana for vindkraft på land.

OPPSUMMERING

I grenseområdene mellom Trøndelag og Møre er det for tiden veldig stor aktivitet når det kommer til bygging av vindkraftverk og tilhørende infrastruktur. Dette ødelegger og beslaglegger store arealer som går på bekostning av arts mangfoldet i disse områdene.

I tillegg til de anleggene som er under bygging er også flere andre store anlegg under planlegging og konsesjonssøking, noe som vil ramme naturen ytterligere.

Det finnes flere store og viktige områder i vår region som kan fungere som flere arters siste bastion i regionen hvis naturområdene får forbli urørt. Mange av disse områdene er vernet for å ivareta viktige funksjonsområder for et stort antall fugler og andre arter, men enda flere områder burde absolutt vært vernet av samme grunn. Ikke minst med tanke på trekkruiter og viktigheten av at trekkorridorene til fugler ikke fylles opp med hindringer som tar livet av en stor del av fuglene som passerer. Men også for å unngå å fortrenge fuglene som i utgangspunktet bruker disse områdene.

NOFHLL ser med skepsis på den totale belastningen og fragmenteringen som de mange vindkraftverkene medfører -både de godkjente og de mulige fremtidige.

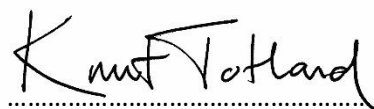
Å bygge vindkraftverk midt i de viktigste trekkrutene for fugl vil bli katastrofalt for bestanden til mange arter. Ikke bare regionalt, men også nasjonalt og internasjonalt.

Bygging av vindkraftverk i viktig inngrepsfri natur, som det vi har her, er dessuten i strid med intensjonene i naturmangfoldloven. (Se vedlegg 2) Lovteksten tilsier at å tillate utbygging av vindkraftverk i inngrepsfri natur i seg selv er lovstridig.

Verken vi eller fuglebestandene har noe å tjene på å bygge flere vindkraftverk nå.

Derfor krever NOFHLL at hele det foreslåtte området, Grenseområdene mellom Trøndelag og Møre, tas ut av rammeplana for vindkraft på land når den endelige versjonen utarbeides.

På vegne av Norsk Ornitologisk Forening, Hemne lokallag

....., leder

Knut Totland

Vedlegg 1. Arter av nasjonal forvaltningsinteresse

Dette er en samlebetegnelse for arter som av forskjellige grunner trenger ekstra beskyttelse for å kunne ivaretas på en bærekraftig måte. I dag er kanskje ikke alle disse gruppene like godt ivaretatt av forvaltningen i Norge. Det burde de imidlertid være da alle arter som faller innunder disse kategoriene er avhengige av at økologiske forhold i Norge opprettholdes for at de enkelte artene på sikt skal kunne bevares, både i Norge og verden for øvrig. Artene i disse gruppene er valgt ut etter spesielle krav og utvalgsriterier:

- Truede arter i norsk rødliste (sårbar, sterkt truet og kritisk truet)
- Ansvarsarter
- Andre spesielt hensynskrevende arter
- Spesielle økologiske former
- Prioriterte arter
- Fredete arter

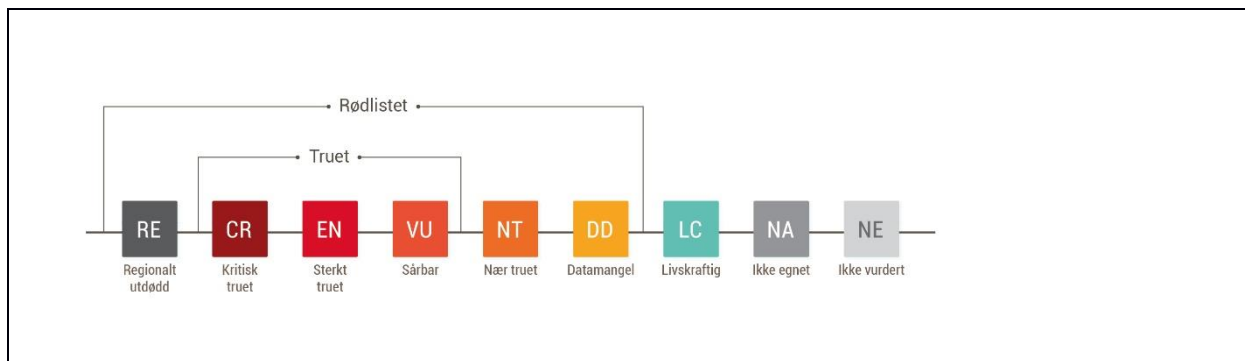
RØDLISTA

Verneområdene ved Mellandsvågen er den lokaliteten på Skardsøya der det er registrert flest sjeldne og rødlistede arter. Men over hele øya er det gode sjanser for å treffe på sjeldheter, og mange er allerede registrert. Både i skogen og oppe på fjellet finnes et stort antall sjeldne og viktige naturtyper, planter, fugler og dyr.

Mange av disse er inne på den norske rødlista der artene er rangert etter hvor sjeldne og truede de er.

Den til enhver tid oppdaterte rødlista finnes på følgende nettside:

<https://www.artsdatabanken.no/Rodliste>

Rødlistekategorier

Illustrasjon: Artsdatabanken

De mest aktuelle rødlistekategoriene er listet opp nedenfor.

- **CR** = Kritisk truet (Critically Endangered)
Arter som er direkte truet og som har 50 % risiko for å dø ut fra 10 til 100 år fram i tid.
- **EN** = Sterkt truet (Endangered)
Arter som har høy risiko for utdøing, nærmere bestemt 20 % risiko for å dø ut fra 20 til 100 år fram i tid.
- **VU** = Sårbar (Vulnerable)
Arter som er truet og har 10 % risiko for å dø ut innen 100 år.
- **NT** = Nær truet (Near Threatened)
Dette er arter som i seg selv ikke trenger bevaringsvern, men som er nær ved å bli kategorisert som sårbar (VU).

ANSVARSARTER

En ansvarsart er en art som en viss region eller nasjon har et spesielt ansvar for å verne i henhold til Bonn- og Bern-konvensjonene. Dette gjelder arter som har en betydelig andel av sin utbredelse i det aktuelle området. I Norge fikk begrepet en formell forankring i Kongelig resolusjon den 13. mai 2011 - forskrift om utvalgte naturtyper: «Med arter som i all hovedsak forekommer i Norge mener vi de såkalte ansvarsartene. Ansvarsarter er arter hvor 25 prosent eller mer av den europeiske utbredelsen er i Norge.»

ANDRE SPESIELT HENSYNSKREVENDE ARTER OG ØKOLOGISKE FORMER

Dette er arter som verken finnes på rødlista eller på lista over norske ansvarsarter, men som likevel er sårbare i deler av sin livssyklus, eller som er særlig utsatt for spesifikke påvirkninger. Denne gruppa inkluderer også underarter for å kunne ivareta genetisk mangfold. Det er ingen klare faglige kriterier for disse artene som alle faller utenom de ovennevnte kategoriene. Dette er gjerne økologiske former eller underarter som forvaltningen mener bør gis spesiell oppmerksomhet.

Flere rovfugler og hakkespetter hører til i denne gruppa.

NØKKELARTER

I tillegg til kategoriene over, arter av nasjonal forvaltningsinteresse, finnes også en del såkalte nøkkelarter som man bør tilrettelegge for å ta vare på. En nøkkelart er en art som har stor påvirkning av andre arter i et økosystem, og dermed strukturen og stabiliteten til økosystemet. Når en nøkkelart forsvinner fører det til store endringer i økosystemet.

Eksempler på nøkkelarter er kråke og svartspett. Begge disse lager reir og reirplasser som andre arter er helt avhengige av, for selv å kunne gjennomføre hekking.

Vedlegg 2. Utdrag fra naturmangfoldloven, relevant for denne uttalelsen

§ 1.(lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

§ 4.(forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 5.(forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.

Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.

§ 6.(generell aktsomhetsplikt)

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 49.(utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde)

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.